

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΤΑΞΙΔΙΑ

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Τζουμέρκα: Επιβιώνοντας στο χιόνι

Το ακόλουθο συντομευμένο και ελαφρώς διασκευασμένο άρθρο του Άλκη Γαλδαδά δημοσιεύτηκε στο περιοδικό GEO για την εφημερίδα «Το Βήμα» τον Φεβρουάριο του 2022.

Ο καιρός μας είχε κάνει τη χάρη εκείνο το πρωινό του Σαββάτου. Ήταν ό,τι έπρεπε για να ξεκινήσουμε την ανάβαση προς το ορεινό καταφύγιο των δυτικών Τζουμέρκων «Μπάμπης Τσουπράς». Έχοντας μόλις ανοίξει, σε υψόμετρο 1.660 μέτρων, μας περίμενε να φτάσουμε. Και όταν λέμε «ο καιρός μας είχε κάνει τη χάρη», εννοούμε πως ήταν αρκετά κακός για να έχει νόημα το διήμερο που θα περνούσαμε, μαθαίνοντας διάφορα σχετικά με την επιβίωση στο χιόνι και στις χαμηλές θερμοκρασίες.

Ο ουρανός κλειστός παντού, ένας πολύ δυνατός άνεμος φυσούσε από διάφορες μεριές και εκτόξευε με δύναμη παγωμένους χιονοκρυστάλλους, τόσο που ένιωθες σαν εκτεθειμένος σε μια αδιάκοπη λευκή αμμοβολή. Το κρύο στα πόδια και στα χέρια επίμονο. Ο δρόμος ήταν σκεπασμένος με χιόνι και πάγο. Ο αέρας, κάποιες φορές, αλλάζοντας απότομα κατεύθυνση, σε έσπρωχνε ξαφνικά προς τον γκρεμό. Γι' αυτό και το να απολαμβάνεις τη θέα εκείνες τις στιγμές δεν ήταν στις προτεραιότητες.

Έπρεπε να ακούς τις συμβουλές του έμπειρου οδηγού του βουνού και δασκάλου για να προχωράς με ασφάλεια. Κάποια στιγμή, για παράδειγμα, η διάβαση από ένα σημείο ήταν εντελώς αδύνατη. Το παγωμένο χιόνι έφτανε μέχρι το χείλος του γκρεμού. Εκεί ο βασικός εξοπλισμός του ορειβάτη έκανε τη δουλειά του. Με τις κατάλληλες οδηγίες σκάφτηκε προσεκτικά ένα πέρασμα με τις μικρές αλλά αποτελεσματικές σκαπάνες,¹ τα πιολέ. Στη συνέχεια, κρατώντας τις ράβδους στήριξης, τα μπατόν, προς τη μεριά του γκρεμού, παρόλη την επιμονή του αέρα πέρασαν όλοι εύκολα, μπήγοντας με το άλλο χέρι σε κάθε βήμα τα πιολέ στον πάγο ανάποδα (αφού υπάρχει στην κάτω άκρη τους ειδική απόληξη-σφήνα). Αν ήταν ακόμη πιο δύσκολα, όπως εξήγησε ο δάσκαλος, θα έπρεπε να αγκιστρωθεί καλά στον πάγο, με τη βοήθεια των πιολέ, ένα σχοινί κατά μήκος του περάσματος και οι ορειβάτες να περάσουν κρατημένοι από αυτό.

¹ σκαπάνη = σκαπτικό εργαλείο.

Φτάνοντας, όμως, στο καταφύγιο καταλαβαίνεις πως είσαι πλέον σε ένα ιδιαίτερο μέρος. Από τη μια η απρόσκοπτη θέα προς τα κάτω, ακόμη και σε μια τέτοια ημέρα, σταματάει μόνο συναντώντας τη θάλασσα του Ιονίου, ενώ γυρίζοντας προς την άλλη, το βλέμμα το υποδεχόταν μια πελώρια κατάλευκη πλαγιά, με αρκετές κορυφές στο βάθος μόλις να ξεχωρίζουν από τα σύννεφα.

Υπάρχει μια φράση που πρέπει να τη σκεφτείς και, σε τελική ανάλυση, να τη σεβαστείς. «Το κρύο μοιάζει στην ελονοσία –αν δεν σε σκοτώσει, θα σε βοηθήσει να χάσεις κιλά». Δεν χωρούν προχειρότητες με το κρύο. Θέλει προετοιμασία. Κανονικά, ο οδηγός του βουνού θα πρέπει να επιθεωρεί τους ορειβάτες της ομάδας του και τα εφόδιά τους πριν καν το ξεκίνημα, για να μην καταλήξει η εκδρομή σε τραγωδία.

A3. Ο αρθρογράφος αναφέρεται στις ομορφιές και στους κινδύνους της χειμερινής ανάβασης σε ένα ορεινό καταφύγιο. Σε άρθρο (200-250 λέξεων) που θα δημοσιευτεί στη σχολική εφημερίδα να παρουσιάσεις, αξιοποιώντας στοιχεία του κειμένου, δύο δυσκολίες, που κρύβει ένα τέτοιο εγχείρημα για τον ορειβάτη, αλλά και τα οφέλη που προσφέρουν ανάλογες δραστηριότητες.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ (1883-1957)

[Ιαπωνία]

Το ακόλουθο κείμενο προέρχεται από το βιβλίο Ταξιδεύοντας, Ιαπωνία-Κίνα (Αθήνα: Εκδόσεις Ελ. Καζαντζάκη, 1964, σ. 44-45).

Μπαίνουμε πια στο μυρισμένο κόρφο² της Ιαπωνίας. Μια από τις ομορφότερες θάλασσες του κόσμου, η Μεσόγειος γιαπωνέζικη θάλασσα ανοίγεται μπροστά μας γελώντας στο ανοιξιάτικο φως. Στενή, ανάβαθη,³ χαρούμενη, με ανείπωτη γοητεία. Εννιακόσια σαράντα νησιά μικρά και μεγάλα είναι σκορπισμένα από τη μια άκρη της ως την άλλη. Ψαροχώρια, σπιτάκια χαμηλά ξύλινα, που έχουν μαυρίσει από τις βροχές, βάρκες μακρουλές σα σαΐτες, ψαράδες με μυτερά σκιάδια, άσπρες αμμούδες, πεύκα σκούρα πράσινα με τις ρίζες μουσκεμένες στη θάλασσα. Ελλάδα μακρινή, καταγάλανη –και μια στιγμή τρομάζω, σα να γύρισα στην πατρίδα.

² κόρφος = αγκαλιά.

³ ανάβαθη = αβαθής, ρηχή.

Το βαπόρι γλιστράει ήσυχα ήσυχα μέσα στο πρωινό γαλαζοπράσινο φως. Ξυπνούν οι γλάροι πεινασμένοι, ένας πελαργός με κρεμάμενα πόδια περνάει από πάνω μας και μια στιγμή λάμπει η κάτασπρη χνουδωτή κοιλιά του και νιώθω στη φούχτα μου τη μαλακάδα της και τη ζέστα.

Κάθε στιγμή αλλάζει τ' όραμα. Πότε πράσινα ειρηνικά νησάκια, πότε απότομοι γκρίζοι γρανίτες. Βαθιές σπηλιές γαλάζιες, και πιο πέρα, με την ανάγερτη⁴ στέγη, με την κόκκινη πόρτα, ένας ναός μέσα σε ανθισμένα δέντρα. Και παντού σβησμένα ηφαίστεια: Τρομερές θα 'γιναν εδώ γεωλογικές ανατροπές, σκίστηκε η στεριά, μπήκαν τα κύματα, και τώρα εννιακόσιες σαράντα κορυφές απομένουν απάνω από τον κατακλυσμό. Έσβησαν οι λάβες, απλώθηκε το χορτάρι, ήρθε το ανθρώπινο ζευγάρι και χώθηκε μέσα στην πρασινάδα.

Τούτη η θάλασσα που περνούμε σήμερα στάθηκε η γαλάζια κούνια της γιαπωνέζικης ψυχής. Εδώ γεννήθηκαν κι ηλιοψήθηκαν τα λιγνά θαλασσινά κορμιά που κυρίεψαν με μόχτο, πιθαμή με πιθαμή, την Ιαπωνία και διώξαν στα πιο βορινά ακρογιάλια τους άγριους Αινού. Από δω κινούσαν οι τολμηροί θαλασσομάχοι, μισό έμποροι, μισό κουρσάροι, και πιάναν τα πλούσια κινέζικα λιμάνια. Κι όταν γύριζαν πια στην πατρίδα, κουβαλούσαν μέσα στ' αμπάρια τους και μέσα στην καρδιά τους τις πολύτιμες κινέζικεςπραμάτειες –μεταξωτά, τέχνες, θεούς, ιδέες.

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Ο αφηγητής περιγράφει «μια από τις ομορφότερες θάλασσες του κόσμου». Γιατί τη θεωρεί όμορφη; Ποιες σκέψεις σου προκαλούν οι ταξιδιωτικές του εντυπώσεις;

ή

2. Να γράψεις στο ημερολόγιό σου τις σκέψεις και τα συναισθήματά σου, περιγράφοντας ένα ταξίδι σε κάποιον τόπο που σε γοήτευσε.

Μονάδες 25

⁴ανάγερτη = που γέρνει ελαφρά.